

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 32. Respectu quorum delictorum sit obligatio denunciandi ea judicialiter orta ex interrogatione vel præcepto Superioris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

quòd denunciandus aut denunciatus veniat in dictam notitiam, & exinde denunciatus passurus sit quaecumque incommodum, utpote posthabendum bono denunciati vel bono communi. Unde jam etiam prudens superior, nulla urgente causa contrarium, poterit facta jam sibi denunciazione supersedere correctione, eam differendo in tempus opportunius, Laym. *ibid.*

Quest. 29. Qualiter charitative denunciatus in denunciando procedere debeat.

R Esp. præter dicta q. 23. de præmittendis denunciazione charitative, monitio secreta delinquentis ante omnia procedere debet ex lege & motivo charitatis, habendo semper præ oculistanquam finem hujus denunciazione bonum spirituale, tum delinquentis, nimirum ejus correptionem & correctionem; tum communitatis, nempe impeditorem & amolitionem scandali, si quod ei immineret, dein præcavere debet, ne denunciet incerta tanquam certa & explorata; item ne delicta nimis augeat, sed simpliciter deferat, prout gesta sunt; neque dicat delinquentem habere consuetudinem sic delinquendi, si semel tantum, iterumque illum sic deliquisse sciat, Laym. *cit. n. 12.* cum Turrian. d. 39. du. 5.

Quest. 30. Quinam judicialiter denunciare & denunciari possint, aut non possint?

1. R Esp. primò. Denunciare posse, & ad sic denunciandum etiam publice, etsi aliàs ad accusandum inhabiles, admitti posse omnes juxta communem tribunalium praxin & receptam hodie consuetudinem, eò quòd per hanc denunciazione sternatur solum via ad inquirendum; asserit cum Ludov. Ameno *tit. 9. v. denunciatio. §. 3. n. 15.* Reiffenst. *h. t. n. 86.* quamvis subjungat in suo ordine servari contrarium, nempe inhabiles ad accusandum, haberi etiam inhabiles ad denunciandum judicialiter. Verùm quidquid sit de hoc, generaliter loquendo, criminosi à denunciando judicialiter repelluntur, juxta *c. cum in tua de spons. nisi suam suorumque injuriam prosequantur, arg. c. 2. caus. 4. q. 6. Pirh. h. t. n. 95.* Unde etiam publicus concubinaris ad denunciandum aliorum peccata admittendus non est, juxta *c. vestra de cohabit. cum mulier. Gl. in cap. cum dilectus. h. t. v. concubinaris. Host. v. excommunicationis. Pirh. l. c.* qui tamen etsi idem dicat de excommunicato ob concubinatum publicum, juxta quod in *cit. c. dilectus*; utrumque sub disjunctione conjungitur; nempe concubinatum publicum vel excommunicationem (intellige incursum ob aliam causam sufficere ad hoc, ut repellatur quis à denunciando judicialiter. De cætero nullo casu denunciare possunt, qui delicti notitiam ex sola confessione sacramentali habent, ut cum communi de Lug. d. 38. §. 2. n. 37. Adde quòd licet accusatio fieri non possit per alium, v. g. per procuratorem, judicialis tamen denunciatio per eum fieri possit. Pirh. *l. c. n. 35.* cum Abb. Plura de his paulò post.

Quest. 31. An & quinam obligentur ad denunciandum judicialiter citra præceptum judicis vel superioris?

R Esp. Quamvis ferè nunquam privati citra tale præceptum obligentur ad denunciandum propriè judicialiter, cum satisfaciant suæ obligationi denunciazione Evangelica; vel ad summum

canonica, qua datur notitia judicis, committitur. que ejus prudentiæ, quid fieri oporteat, de Lugo *l. c. n. 14.* tenentur tamen ad hoc, quibus ex officio incumbit procurare, ut delicta puniantur, quales sunt fiscales, custodes, syndici, alique ad hoc munus deputati, cæteris, non nisi ad denunciandum canonicè obligatis, quando necessaria est denunciazione ad damnum publicum vel alicujus privati impediendum aut amolendum, quod aliter impediti nequit, sine magno & proportionato damno judicialiter denunciantis; qui tamen ad hanc denunciazione canonicam non tenentur ex justitia, ut patet, sed solum ex charitate, ita ut ex omiſſa hac denunciazione non obligentur ad restitutionem & compensationem damnorum inde ortorum; ita de Lug. *l. c.* remittens ad Sanch. *l. 6. conf. c. 2. d. 9.* Sic quoque tenetur quilibet saltem ex charitate, ad denunciandum judicialiter crimen cedens in publicam perniciem reip. aut præjudicium tertii, si certum sit ei, denunciazione evangelica sufficienter occurrere non posse. Sanch. *l. 6. conf. c. 2. d. 9. n. 4.* Sylv. *v. denunciatio. Fachin. l. 9. contrrov. c. 86.* cum communi. Si verò ei occurrere potest, omiſſa judiciali denunciazione, evangelicè denunciandum crimen, nisi tamen specialiter expedit, ut crimen ad exemplum aliorum publicè vindicetur, Laym. *l. 3. tr. 3. p. 2. c. 4. n. 13.* Et sic in specie clericum teneri ad denunciazione canonicam criminis digni pœna sanguinis, quando aliter malum imminens reip. aut alicui privato impediti nequit; factà tamen protestatione debità quòd non intendatur vindicta, aut pœna sit solum impeditio damni, docet de Lug. *l. c. n. 16.* citans pro hoc Sanchez, *uri ante. n. 10.* idque ex ea ratione, quòd, cum hæc obligatio sit juris naturæ, non possit jure positivo impediti. Unde nec incurrit irregularitatem, si pœna sanguinis sequatur, cum irregularitas imposita non sit, pro casu, in quo Lex naturæ clericum obligat ad aliquid sub peccato.

Quest. 32. Respectu quorum delictorum sit obligatio denunciandi ea judicialiter, orta ex interrogatione vel præcepto Superioris?

1. R Esp. primò supponendo primò posse Superiores habentes indicia sufficientia interrogare de delicto hic & nunc commisso. Supponendo secundò, posse illos, & imprimis Episcopos, Vicarios, Visitatores, similesque Prælatos Ecclesiasticos, imò & Judices sæculares, præcipere sub variis etiam pœnis, ut qui tale vel tale delictum sciunt, illud manifestent, intellige, etiam judicialiter denunciando, nimirum in ordine ad vindictam publicam, Gl. in *l. civile c. de furtis. Abb. inc. delictis. de excess. Prælat. Nav. Soto,* quos citat & legitur de Lugo *l. c. n. 17.* conformiter usui & consuetudini approbatæ, in *Trid. sess. 23. c. 3.* Supponendo tertio in talibus edictis seu præceptis variam esse posse mentem præipientis, ratione objecti, vel modi denunciandi; dum quandoque præcipitur, ut manifestetur fama de delicto, aut ejus notorietas; quandoque accusatio; quandoque denunciatio, eaque vel evangelica, vel judicialis; quandoque testificatio: quæ mens ex ipsis verbis præipientis, vel interrogantis, vel etiam ex materia colligenda, ut de Lug. *l. c. n. 18.* quem vide. Supponendo quarto, Superiores in talibus edictis habere intentionem tacitam vel expressam, ut manifestatio fiat servato juris ordine in tali denunciazione servando Lug. *l. c.* Unde his suppositis

2. Resp.

2. Resp. secundò in genere, dum occultum delictum denunciari potest, est etiam obligatio denunciandi illud, eo modo, quo aliàs denunciari debet; secus, dum denunciatio est illicita. D. Thom. 2. 2. q. 3. a. 7. ad 5. Sylv. v. *correctio* q. 7. Navar. in *man. c. 17. n. 114.* Sanch. l. 3. tr. 3. q. 2. c. 4. n. 8. Unde denunciare quis non tenetur superiori interroganti de crimine occulto, dum illud incerto tantum rumore, vel à personis indignis fide novit. Sanch. l. c. n. 7. Nav. l. 5. *conf. 3. de heret. n. 1.* Cón. 10. 2. d. 27. *dm. 7. n. 61.* Laym. l. c. *coroll. 2.* Item denunciare non tenetur superiori interroganti, dum firmiter credit delictum plenè emendatum, & parti lætæ satisfactum; cum tunc cesset finis denunciationis, adeoque parcendum famæ aliàs denunciandi, Nav. in *man. c. 25. n. 46.* Laym. l. c. *coroll. 1.* Item non tenetur judicialiter denunciare interroganti, neque licetè potest, si speret, se secreta admonitione delictum emendaturum, aut impediturum, Laym. l. c. *coroll. 3.* cum D. Thom. *cit. a. 7.* Nav. l. c. c. 22. n. 83. Guttier. l. 1. *can. 99. c. 11. n. 17.* Item denunciationem intermittere debet, interrogatus à Prælate de crimine occulto, si arbitratur ex ea majus incommodum aut scandalum oriturum, Nav. l. c. n. 29. Laym. *coroll. 4.* Qui licet addat, hæc à se dicta esse de denunciatione charitativa & canonica, videntur tamen non minùs locum habere in denunciatione judiciali.

3. Resp. tertio in genere. Videlicet præcipientis denunciationem est obligatio denunciandi judicialiter (de denunciatione siquidem judiciali hic agitur, cum juxta dicta supra q. 24. istiusmodi edicta ordinariè ordinentur ad forum æternum, adeoque de ea intelligenda, etsi in præcepto non fiat expressa mentio denunciationis judicialis) delicta non tantum ea, ad quæ sic denuncianda quis aliàs tenebatur, ut habet communis; superaddendo hac ratione priori obligationi obligationem seu debitum obedientiæ: Verùm etiam ea, quæ quidem poterat, sed non tenebatur denunciare, Sanch. l. 6. *conf. c. 2. d. 14. n. 1. & dub. 15. n. 8.* illud ut certum supponens de Lug. l. c. n. 30. qui licet aliquo modo id restringat, dicendo, plerumque ad hoc teneri subditos; probari tamen id ipsum posse ait ea ratione: quòd denuntia delicta, ex quorum omnia denunciatione licet non oriatur magnum reip. damnum obligans secundum se ad denunciandum; quia tamen secum afferunt aliquid, ratione cujus eorum denuntiatio sit actus honestus, hæc præcipi possit, atque ita subditus, qui aliàs non tenebatur denunciare, jam vi talis præcepti teneatur obedire & denunciare. Unde jam etiam in specie vi talis præcepti esse obligationem denunciandi judicialiter delicta contra bonum commune vel in damnum privati, pendentiæ adhuc in fieri vel conservari, dum damnum tale est, quod quisque independentè à tali præcepto seu edicto tenebatur impedire omni via, etsi ea probati non possint in judicio, tanquam indubitatum tenet de Lug. l. c. n. 24. cum Dian. *tr. de denunciati. resol. prima.* citante pro se multos alios, probatque id ipsum ex usu communi, præsertim in tribunali S. Inquisitionis, ubi denunciare etiam jubentur illi, qui plenè probare non possunt. Ut & ex Bullis Pontificum Pii IV. & Greg. XV. in quibus poenitens jubetur denunciare confessorium sollicitantem in confessione ad restitutos: quod tamen poenitens, cum sit unusquisque testis probare nequit, contrarium tamen tenentibus pluribus aliis relatis à de Lug. & inter eos Suarez de *cenfur. d. 20. §. 3. n. 11.* & Sanch. l. c. d.

R. P. *Leur. Jur. can. Lib. V.*

14. hoc nixi fundamento; quòd denunciatio judicialis ordinetur ad punitionem, quæ, quia fieri nequit, ubi delictum non probatur, sit inutilis; quod tamen fundamentum bene diluit Lug. n. 26. hac ratione: quod licet delictum probari nequeat, ejus tamen denunciatio serviat ad plura conducentia aut etiam necessaria ad punitionem denunciati, v. g. ad inquirendum specialiter de persona denunciata, eique invigilandum; item ad hoc, quod accedente ad hunc unicum testem denunciato alio et ignoto, coram quo idem delictum potuit esse commissum, aut aliis indicis, quæ fortè judex habet, accedentibus, jam plena confurgat probatio, ut denunciatus incarcerari & torqueri possit. Atque ita, si judex præcipiat sub excommunicatione denunciari sibi crimen, quod probari nequit, tale præceptum non contineret errorem intolerabilem, ut cum Navar. ait Angel. v. *excommunicatio* c. 3. §. 20. Procederèque videntur hæc à fortiore, dum delicta sunt gravia, v. g. proditio reip. machinatio mortis principis, speciali eorum gravitate fortius urgente tale præceptum denunciandi delictum, etsi probari nequeat; v. de Lug. l. c. n. 25. qui de cætero n. 27. monet, circa denunciationem delictorum, quæ probari nequeunt, attendendum ad verba talium edictorum, num explicitè vel implicitè contineant præceptum denunciandi, etsi delictum probari non possit; item ad gravitatem materiæ; & in dubio semper præsumendum pro Prælate, cum velle denunciari ea delicta etiam occulta, quæ probari nequeunt; deque justitia talis præcepti & obligatione illud implendi, maximè in delictis, quæ sunt contra fidem & religionem, utpote ex quibus graviora & certiora mala oriuntur; dubitari nequit.

4. Resp. quartò. Contra vi edictorum non est obligatio in sequentibus casibus, primò, dum delinquens est omnino emendatus, omneque damnum reparatum, sublatoque scandalo, Reipublicæ (dum crimen erat publicum) satisfactum, deque ea emendatione & satisfactione constat certò, nec est periculum recidivæ; cum tunc cesset ratio præcipiendi, & finis denunciationis, & consequenter obligatio. Nav. in *summ. c. 25. n. 46.* Soto de *just. q. 5. a. 1. in fine.* & de *sigillo memb. 2. q. 6. concl. 2.* De Lug. l. c. n. 19. Avila de *cenfur. p. 2. d. 5. n. 4.* Estque responsio sic clausulata communis, secus verò est, si delictum fuit publicum, & correctio secreta, & vel sic reipublicæ non plenè satisfactum, aut scandalum sublatum; tunc enim superiorem habere adhuc jus ad procurandam reip. satisfactionem per punitionem publicam, & consequenter ad præcipiendam denunciationem judicialem, tradit de Lug. l. c. remittens ad Sanch. *ubi supra d. 15.* & Dian. *tom. 3. tr. 3. resol. 2.* qui etiam dicit, in dubio emendationis esse obligationem denunciandi.

5. Secundò, dum delictum in damnum solius delinquentis cedens est occultum, etsi probari possit, ex vi edicti non est obligatio denunciandi illud; cum judex non habeat potestatem inquirendi de occultis, Sylv. v. *correctio* §. 7. Soto de *sigil. l. c. memb. 2. q. 4. coroll. 3. ES 4.* Avil. l. c. d. 4. du. 2. Lug. l. c. n. 20. sub hac limitatione; nisi delinquens non credatur alià vià emendandus, & aliunde speretur profutura denuntiatio ad ejus emendationem.

6. Tertio nemo tenetur vi edictorum peccata contra se commissa; cum enim sit consilium evangelicum, remittere injurias proprias, credendum non est, Superiores quoad hæc delicta præcipere contrarium, Ita de Lug. n. 21. si tamen constaret, aut præsumeretur rationabiliter, id eos præ-

cipere,

cipere, ex fine aliquo honesto præsertim contingente bonum publicum, uti possunt, non videtur quis liberari ab obligatione denunciandi illa delicta.

7. Quartò. Nec tenetur seipsum denunciare delinquens, ut Avil. *l. c. du. 7. Dian. tom. 1. tr. de denunci. resol. 8.* cum pluribus à se relatis; item de Lug. *l. c.* & consequenter nec complices denunciare tenetur, si eos manifestare nequit, quin suum delictum manifestet; nisi fortè delictum cederet in tam grave damnum commune, cui postponenda foret manifestatio proprii delicti. Dian. *l. c. resol. 9.* & de Lug. item sub dicta limitatione, Suar. *de censur. tom. 5. d. 20. §. 4. n. 18.* pluresque alii relati à Lug. Est tamen casus, in quo delinquens potest & tenetur manifestare proprium delictum, v.g. denunciando confessarium, à quo pœnitens sollicitatus in confessione ad turpia in eo confesit, absque eo, quòd hunc consensum suum manifestet, quin & absque eo, quòd iudex de hoc confitentis consensu confessarium illum interrogare, aut etiam de eo dicere volentem audire possit. Uti de hac obligatione manifestandi talem confessarium in dicto casu significasse Urban. VIII. litteris datis 1624. testatur Diana apud de Lug. *l. c.*

8. Quartò. Denunciare nunquam tenentur, quibus de delicto constat ex confessione sacramentali, sed neque irregulariter possunt, quibus notum ex petito ab eis consilio, aut remedio, v.g. Theologi, Advocati, Medici, obstetrices; cum servare in hoc casu secretum ad commercium vitæ humanæ necesse sit. Nisi tamen ex illa occultatione seu non-denunciatione sequeretur damnum reip. aut tertii alicujus, quod machinatur quis contra illum vel illum, Molin. *de just. tom. 6. d. 5. n. 6.* de Lug. *n. 37.* Sanch. *l. c. 2. du. 21. n. 3.* Fagund. *in decal. præcep. 8. c. 5. n. 7.* ex ea ratione, cum majus bonum sit miseris non præcludi viam consulendi viros doctos ac probos, ad remedium suæ miseræ corporalis, vel spiritualis, quam delicta taliter cognita denunciare puniendi; contra Soto, *l. 5. de just. q. 7. a. 1.* ad aliosque citatos à Sanch. *l. c.* quatenus dictam limitationem rejiciant, absolute dicentes, tales à denunciando non excusari, etiam si delictum non vergat in damnum alicujus. Sic etiam, qui sub juramento promissit, se non denunciaturum crimen, cujus notitiam sub secreto accepit, non potest, nec debet denunciare, non vi juramenti, quia sub secreto naturali ejus notitiam acceperat, limitanda tamen hæc ipsa assertio denuò; nimirum nisi ad vitandum damnum imminens ex culpa petentis consilium, à qua is cessare non vult. Unde cognoscens impedimentum matrimonii secreto, denunciare illud potest ad impediendum matrimonium, à quo contrahendo desistere non vult, qui impeditus est contrahere, de Lug. *l. c.* Quid verò sit de denunciando confessario sollicitante pœnitentem ab eo, qui id secreto accepit, statuet ex dictis *n. preced.* & desuper videri potest Dian. *tom. 1. tr. de denunci. resol. 24.* ad quam remittit Lug. *l. c.*

9. Sextò vi edictorum non tenentur denunciare reteras personas, qui contra eas in jure prohibentur, testificare, uti nec ii, qui quidem prohibentur, eogi tamen non possunt ad testificandum contra illas personas, propter conjunctionem cum eis, vel contra honorem, vel statum, ut Episcopi, sacerdotes, de quo v. de Lug. *l. c. n. 35.* qui tamen ait, eam de obligationem denunciandi admitti communiter ab aliis, quando sunt alii, qui denunciare possunt & denunciabunt, & ita tenet Sanch. *l. c. du. 18. n. 9.* Atque ita à denunciando delicta manifestari

præcepta etiam sub excommunicatione, de q. li. gari conjunctos intra quartum gradum, ex ea etiam ratione, quia propter magnam illam conjunctionem viderentur denunciare seipsum, tradit Lug. *cit. n. 33.* Excepta tamen hæresi (quod intelligendum de locis, ubi hæretici non tolerantur) propter maximum nocumentum publicum, quod ea affert. Unde & teneri patrem ad denunciandum filium hæreticum, ex communi tenet Sanchez. *l. 6. consil. c. 2. du. 19. n. 3.* apud de Lug. consentientem, quin & filium teneri denunciare patrem, affirmant Suar. *de fide d. 20. §. 4. n. 21.* Dian. *tr. de denunciacione resol. 4.* Azor. Comisof. Sanctarel. Bonacin. & alii apud de Lugo, aliis ab eodem citatis id negantibus, Sanch. *n. 6.* id distinguente, nimirum filium teneri ad hoc, quando non est probabile alios denunciatus patrem, & quando hæresis est specialiter perniciosa reip. quia pater plures pervertit. Extenditur quoque hoc ipsum ab Avila apud de Lugo, ad delicta alia, quando hæc vergunt in magnum reip. detrimentum.

10. Septimò. In casu quo denunciator ex denunciatione timeret sibi grave malum in vita, honore, pecunia, quod quoque gravius, majorisque momenti contra bonum publicum, ut obligetur denunciare & subire damnum illud proprium. Sanch. *l. c. c. 2. du. 12.* varia adducens illius damni exempla. Dian. *tom. 1. tr. de denunci. ref. 7.* de Lugo *n. 36. cit.* quam pluribus.

11. Octavò. Dum edicto jubentur denunciare, qui sciunt vel audierunt, non tenentur denunciare qui audierunt à levibus personis vel ignotis, quas non possunt declarare, Sanch. *l. c. du. 16.* de Lug. *n. 38.* Quamvis, ut idem, tantum posset esse periculum ex omissione denunciationis imminens, ut quæcumque notitia, à quocumque hausta esset, utilis ad cautelam & malum avertendum, in quo casu iudicatur esse obligationem communicandi illam qualemcumque notitiam.

12. Nonò. Edicta fundata in præsumptione non obligare ad denunciationem illos, qui sciunt præsumptionem esse falsam, tenent Riccius & Valero apud Dian. *l. c. ref. 10.* docentem contrarium, ad quòd iudicium circa suspicionem non pertinet ad denunciante, sed ad iudicium Ecclesiasticum, Lug. *l. c. n. 42.* distinguit; ita, ut non sit obligatio, quando non tantum præsumptio est falsa, sed neque quod præsumitur, est peccatum. Secus vero quando, quod falsò præsumitur, est peccatum; sic denunciandus adhuc confessarius sollicitans ad turpia, quia præsumitur suspectus in fide, etsi constet non esse in fide suspectum; delictum enim sollicitationis de se movet ad illam suspicionem concipiendam.

Quest. 33. Quam diu durent hæc edicta, eorumque obligatio post eorundem promulgationem.

1. **R**Esp. primò. Dum promulgata tempore visitationis alicujus ordinariæ, obligant pro toto solùm tempore, quod moraliter sufficit ad talem visitationem, adeoque qui ante hoc tempus vel intra illud novit delictum, denunciare tenetur; secus si eo tempore transacto novit illud, de Lug. *l. c. n. 39.* eum verò, qui intra illud tempus sciens delictum, culpabiliter omisit, teneri adhuc illud denunciare dicto tempore elapso, docet Sanch. *cit. c. 2. du. 25. n. 8.* cum Nav. & aliis, cuius contrarium tenet Fagund. *in decal. præcep. 8. c. 2.* cum Sayr. quibus consentire videtur de Lug. ad quòd præceptum illud